Koki Latvijā

URDA
domāt. meklēt. atklāt.

Egle *Picea abies*

- Zied maija mēnesī. Ziedu čiekuri spilgti purpursarkanā krāsā, atrodas egles galotnēs.
- Sēklas jau nogatavojas rudenī, bet tās izbirst nākošā pavasarī. Sēkla ir ar mazu spārniņu, kura vējā nesta lido tālu.
- Sēklas nav katru gadu, bet gan pa 3-4 gadiem.
- Egle pieaug 50-60 gados, vidējais mūžs 130-150 gadi.
- Saknes aug plaši uz visām pusēm, bet gan sekli, augsnes virspusē, tāpēc bieži cieš no vētrām.
- Skujas nobirst pēc 5-6 gadiem.

Ozols *Quercus robur*

- Ozols zied maijā, kad lapām plaukstot parādās dzeltenzaļganas, nokarenas sīku vīrišķo ziedu spurdzes un grūtāk saskatāmi zaļgani sievišķie ziedi no 1-3 uz stāvoša ziedkātiņa.
- Sakņu sistēma ir ļoti plaša, saknes var stiepties no 30-40 metru tālu no stumbra un arī dziļi zemē, pāri 4 metriem.
- Var sasniegt 300-400 gadu vecumu.

Bērzs *Betula pendula*

- Plaukst un zied maijā. Ziedi sakopoti spurdzēs.
- Auglis ir sēkliņa, kas ietverta zvīņā. Sēklas izsēj vējš, nesot lielus gabalus.
- Abu kārtu ziedi atrodas uz viena koka, tāpēc saucas vienmāju augs.
- Aug arī no atvasēm.
- Koku augstumi sasniedz 25-30 metri.
- Koki izaug 40-50 gados, citi arī sasniedz lielāku vecumu.

Priede *Pinus sylvestris*

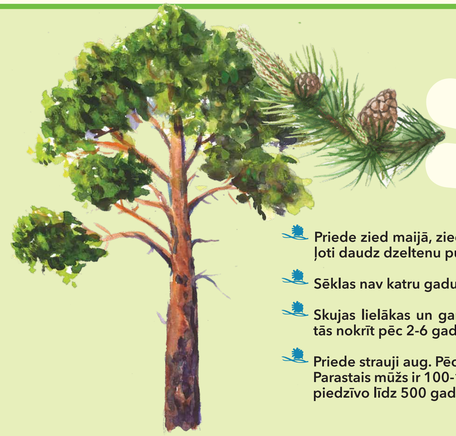

- Priede zied maijā, ziedu čiekurīši tāpat kā eglei izplata ļoti daudz dzeltenu putekšņu.
- Sēklas nav katru gadu, bet reizi pa 2-5 gadiem.
- Skujas lielākas un garākas kā eglei, novietotas pāros, tās nokrīt pēc 2-6 gadiem.
- Priede strauji aug. Pēc 40 gadiem, augšana top lēnāka. Parastais mūžs ir 100-120 gadi, bet ir atsevišķi koki, kas piedzīvo līdz 500 gadu vecumu.

Melnalksnis *Alnus glutinosa*

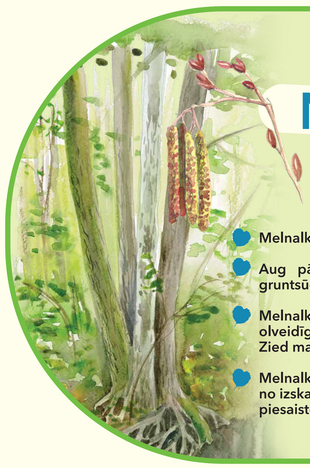

- Melnalksnis ir ātraudzīgs, tam ir spēcīga, žuburaina sakņu sistēma.
- Aug pārsvarā auglīgās, trūdvielām bagātās augsnēs ar tekošu gruntsūdeni.
- Melnalkšņa vīrišķo ziedu spurdzes cilindriskas, sievišķo ziedu vārpas olveidīgas, rudenī pārkoksnējas un ir līdzīgas maziem čiekuriņiem. Zied martā – aprīlī.
- Melnalkšņa saknes nostiprina upju un strautu krastus, pasargājot tos no izskalošanas. Uz saknēm izveidojas gumiņi, kas satur gaisa slāpekli piesaistošas baktērijas.

Baltalksnis *Alnus incana*

- Baltalksnis ir ātraudzīgs.
- Var sasniegt līdz 25m augstumu un 60 gadu vecumu.
- Baltalkšņa vīrišķie ziedi- cilindriskas spurdzes, sievišķie ziedi - olveidīgas vārpas.
- Zied martā, apputeksnē vējš.
- Baltalksnis vairojas arī ar celmu atvasēm.

Apse *Populus tremula*

- Apse zied aprīļa un maija mēnesī pirms lapu plaukšanas.
- Bagātīgi dzen sakņu atvases.
- Apses ātri aug (40-50 gados), sasniedz līdz 40 m augstumu un 1 m stumbra diametru.

Liepa *Tilia cordata*

- Liepa zied jūnija beigās, jūlija sākumā.
- Ziedi sakopoti čemuros, čemuri ziedkopās.
- Augļi ir mazi riekstiņi ar 2 un vairāk sēkliņām.
- Mežā augot, liepa sasniedz 30 metru augstumu.
- Liepa pieaug 60 gados; bet daži koki sasniedz 300-400 gadu un vēl lielāku vecumu.
- Liepu tāpat kā ozolu, mūsu senči uzskatījuši par svētu koku.

Osis *Fraxinus excelsior*

- Viens no pēdējiem pavasarī plaukst, rudenī pēdējais, kas savas lapas nosviež.
- Zied sīkiem bālganiem ziediņiem. Līdz rudenim izaug spārnoti augļi. Vējš tos aiznes tālu.
- Īpatnēji ir oša pumpuri, no tiem vien ir viegli pazīt osi.
- Līdz 40 gadiem osis aug ātri, pēc tam augšana paliek lēnāka.
- Augļus sāk nest ar 30-40 gadiem, tad arī tikai pārgadus. Oši sasniedz 200-250 gadu vecumu.

Latvijas vides aizsardzības fonds
ZAAO Cilvēkam un videi
Dabas izglītojošā centrs